

Pikaopas somevideoiden kuvaamiseen älypuhelimella

1. Minne älypuhelimella kuvattu video sopii?

Itse kuvattu kännykkävideo sopii sosiaalisen median materiaaliksi ja somemarkkinointiin. Jos haluat tehdä vaikutuksen, palkkaa videotuotannon ammattilainen tekemään video. Jos sen sijaan haluat jakaa tietoa, viihdyttää seuraajiasi somessa tai muuten vain haluat taltioida ympärilläsi olevia asioita, voit tehdä videot itse. Puhelimella kuvatut videot harvoin soveltuvat isoille näytöille.

2. Panosta sisältöön

Mieti teema ja tyyli (video voi olla esimerkiksi rento, asiallinen, humoristinen jne.). Kenelle teet, mitä ja miksi? Mikä on ydinviesti ja millaisia somekanavia kohdeyleisösi käyttää? Parhaat somevideot ovat lyhyitä ja ytimekkäitä. Somessa ensimmäiset 5 sekuntia ratkaisevat, jatkaako katsoja videon katsomista.

Vinkki: kuvaa samalla useampi video ja mieti voiko videota käyttää useassa eri tarkoituksessa/kanavassa.

Mieti ja kirjoita ylös aina mitä aiot sanoa ennen kuin aloitat kuvaamisen.

3. Perusasiat

Varmista, että puhelimen akku on ladattu täyteen ja puhelimessasi on tarpeeksi tilaa. Voit tarvita kuvaustilanteesta riippuen varavirtalähdettä, lisävaloja, jalustaa tai pidikettä ja/ tai ulkoista mikrofonia.

Varmista älypuhelimien asetuksista, että kuvaustila on Full HD -resoluutiolla (1080p). Vielä tarkempaa 4K-tilaa et yleensä tarvitse.

Aseta puhelimesta Älä häiritse -tila päälle. Tällöin puhelut tai viestit eivät häiritse kuvaustilanteessa.

Tutustu puhelimesi ominaisuuksiin. Eri puhelimet tarjoavat erilaisia mahdollisuuksia videokuvaukseen säätöön, tarkkuudesta alkaen. Tehokkaimmilla puhelimilla voi kuvata 4K-tarkkuudella, mutta se vaatii paljon tallennustilaa, eivätkä 4K-näytöt tai televisiot ole vielä kovinkaan yleisiä.

Lisäksi kannattaa selvittää mahdollisuudet säätää tarkennusta ja valotusta manuaalisesti. Video saattaa mennä epäselväksi, jos kamera alkaa automaattisesti säätää tarkennusta ja valotusta kesken kuvauksen.

4. Pysty vai vaaka

Mieti mihin tarkoitukseen videota käytät. Älä kuvaa videota pystyssä, jos aiot julkaista sen vaakana. Huomaathan, että suurin osa editointiohjelmista tukee yleisesti vain vaakavideoita.

Vaakavideo toimii parhaiten Youtubessa ja Facebookissa. Jos julkaiset Facebookissa pystyvideon, sen reunoille jää mustat palkit, jotka eivät näytä hyvältä. Pystyvideo toimii mainiosti Instagramin ja Facebookin tarinoissa sekä TikTokissa.

5. Valaistus

Helpoin tapa parantaa videoiden laatua on panostaa valaistukseen. Hyvin valaistu kohde erottuu selkeästi taustastaan, mikä tuo ammattimaisuutta videoon. Usein pelkällä luonnonvalolla pärjää oikein hyvin. Senpä takia kuvauspaikka tulee valita siten, että siihen tulee mahdollisimman paljon luonnonvaloa. Esimerkiksi sisätiloissa on hyvä kuvata ikkunan lähellä, välttää kuitenkin vastavaloa eli kuvaamista suoraan ikkunaan päin. Yleensä kuitenkin tarvitaan avuksi lisävaloa. Sinun ei tarvitse ostaa studiovalosettiä vaan jo perinteisellä pöytävalaisimella saat ihmeitä aikaan.

Valitse kuvauspaikka siten, että tilassa on riittävästi valoa ja vähän kaikua. Vältä voimakasta vastavaloa.

Valon suuntaan ja määrään kannattaa kiinnittää huomiota. Älypuhelimien kamerat ovat herkkiä vaihteleville valaistusolosuhteille, ja hämäret kohteet saattavat kärsiä kuvan kohinasta tai jäädä kokonaan pimentoon, kun taas kirkkaat kohdat voivat niin sanotusti palaa puhki. Siksi kannattaa miettiä, mistä suunnasta valo kuvattavaan kohteeseen osuu ja kuinka hyvin kohde on valaistu. Ota muutamia askeleita ja etsi hyvä paikka kuvaamiselle niin, että kuvattava kohde on sopivasti valaistu ja tallentuu mukavasti kameran kennolle.

6. Äänet

Yksi merkittävimmistä laadullisista tekijöistä videoissa on äänet. Puhelimen mikrofonilla pärjää mainosti, kun valitsee mahdollisimman hiljaisen kuvauspaikan ja varmistaa, ettei tuuli pääse pilaamaan videon ääntä kohinallaan. Äänenlaatu on kuitenkin juuri puhelimella kuvatuissa videoissa usein erittäin heikko.

Jos tarkoituksena on kuvata puhetta, kannattaa hankkia ulkoinen mikrofoni. Jo pienellä rahalla saa kohtuullisen hyvän mikrofonin. Nappimikrofonit toimivat hyvin puhelimen kanssa.

Pyri puhumaan videolla tavallista hieman selkeämmällä ja hitaammalla äänellä. Yleensä ihmisillä on tapana kiihdyttää puhenopeuttaan kameran edessä.

Kuvittele, että et puhu kameralle vaan kaverillesi. Näin esiinnyt rennommin.

Vinkki: Tarkista aina tallennetun äänen laatu kuvauksen aikana ennen kuvauksen lopettamista. Näin varmistut siitä, että ääni ei särise tai siinä ei ole muita ongelmia.

Äänen osalta kannattaa kiinnittää huomiota puhelimen mikrofonin sijaintiin. Jos videolle pitää saada ääni mukaan, pidä huolta, että ääni kantautuu mikrofonille asti. Kiinnitä huomiota ympäristön meluun ja varsinkin tuuleen, jonka kohina voi helposti pilata videon äänen. Mikrofoni kannattaakin suojata tuulelta esimerkiksi kämmenellä.

7. Vakaus

Heiluvat videot eivät ole mukavaa katsottavaa. Puhelimet ovat keveitä ja pieniä, joten ne heiluvat helposti kuvatessa. Tärkeintä on keskittyä pitämään puhelin vakaana. Pidä puhelimesta kiinni kaksin käsin ja estä turhaa liikettä tukemalla kyynärpäät tiukasti kylkiä vasten. Jos kuvaus vaatii liikettä, liiku rauhallisesti polvia joustaen. Vältä pikaisia liikkeitä. Puhelimen pitelemisessä voit saada apua myös kännykän takaosaan tai kuoreen kiinnitetystä pop socketista. Nämä keinot eivät kuitenkaan takaa täysin vakaata kuvaa.

Täysin vakaan kuvan saavuttamiseksi käytä jalustaa. Jalusta luo ammattimaisemman vaikutelman ja vapauttaa kädet muihin toimintoihin. Jalustat ovat melko halpoja ja tarvittaessa sellaisen voi askarrella myös itse.

Tärisevä kuva usein häiritsee katsojaa. Varmista, että jalusta ei liiku tai tärähtele kuvauksen aikana.

8. Sommittelu

Kiinnitä huomiota sommitteluun. Onko kultainen leikkaus sinulle tuttu? Jos ei, niin kaikessa yksinkertaisuudessaan se menee näin: Kun kuva jaetaan 3 x 3 ruudukkoon, tulisi kuvattavan kohteen olla kuvan

viimeisessä kolmanneksessa. Tutkitusti tämä miellyttää eniten katsojaa. Myös symmetriaa kannattaa hyödyntää kuvatessa.

Jos kuvaat itseäsi puhumassa kameralle, mieti haluatko suunnata kehotuksen suoraan katsojalle. Katso tällöin suoraan kameran linssiin. Tämä puhuttelee ja luo intiimin vaikutelman.

Videolla toimii myös, jos katsot kameran ohi "haastattelijaa". Tällainen tyyli sopii silloin, kun kerrot esimerkiksi järjestösi toiminnasta.

9. Kuvituskuva

Kuvaa aina myös kuvituskuva eli kuvamateriaalia, joka vie videon tarinaa eteenpäin ja jota voi hyödyntää videota editoidessa. Kuvituskuvalla luot videolle tunnelmaa ja esittelet esimerkiksi työtäsi tai järjestön tiloja.

Kuvituskuva on aina parempi olla ennen editointia liikaa kuin liian vähän. Hyvä sääntö on kuvata ihmisiä ja erilaista tekemistä. Se toimii videolla paremmin kuin tyhjä tila. Mieti etukäteen jonkinlainen kuvakäsikirjoitus, joka selventää sinulle, mitä henkilöitä ja tilanteita kuvaat. Kuvaa mieluiten kronologisessa järjestyksessä.

10. Haastattelu

Haastatteluissa älä käytä älypuhelimien omaa mikrofonia, vaan hanki erillinen ulkoinen mikrofoni. Haastatteluun sopii hyvin nappimikrofoni, joka kiinnitetään haastateltavan henkilön rintapieleen.

Jos teet videohaastattelua, pyri huolehtimaan etenkin siitä, että haastateltavan kasvoille kohdistuu riittävästi valoa. Sijoita haastateltava siten, että hän puhuu "sisäänpäin" kuvaan eli puhuessaan vasemmalle henkilö on sijoitettu hieman enemmän oikeaan kuin vasempaan reunaan.

Muista tarkentaa kuva kasvoihin!

Ennen kuvauksia valitse siis haastateltavasi, mieti millaisen tarinan haluat videolla kertoa ja laadi sen pohjalta haastattelukysymykset. Muista myös neuvoa haastateltavaasi mitä kuvauksissa tapahtuu ja esimerkiksi minnepäin hänen kuuluu katsoa.

Vinkki: Kysy haastateltavalta ensin lämmittelykysymyksiä, kuten kuka hän on ja mitä tekee. Näin vähennät kuvauksien luomaa jännitystä.

11. Editointi

Itsellesi ja laitteillesi parhaiten sopivan editointiohjelman löydät eri ohjelmia kokeilemalla. Ilmaiset ohjelmat ovat usein hyvin rajallisia. Videon voi editiota suoraan kännykän sovelluksella. Laadukkaamman tuloksen saat, kun editoit videon tietokoneella.

Moni sovellus (Instagram, TikTok) tarjoavat tekstin, tarrojen, efektien ja muun sellaisen lisäämistä suoraan videoon.

Ensimmäiset 5 sekuntia ovat ratkaisevassa asemassa siinä, jääkö katsoja seuraamaan videota loppuun asti. Videon alun täytyy siis olla puhutteleva kohderyhmälleen.

Muista valita kuvaava still-/kuvituskuva/kansikuva videoon.

Editointiohjelmia on erilaisia. Yksinkertaisimmillaan videon editointia voi tehdä suoraan puhelimesta erilaisten sovellusten avulla, ja tietokoneillehan on tarkoitukseen soveltuvia ohjelmia tarjolla runsain mitoin eri hintaluokissa. iPhoneille ja Mac-tietokoneelle helpoin on Applen oma iMovie-ohjelma. Windows-koneille täytyy yleensä etsiä jokin ulkopuolinen editointisovellus kuten Lightworks, HitFilm Express tai Shortcut. Maksullisista editointiohjelmista ehdottomasti laadukkain on Adobe Premiere Rush CC.

12. Saavutettavuus

Vältä maskin käyttöä, jotta huulilta olisi mahdollista lukea. Tarvittaessa ota käyttöön pidikkeet ja jalustat, jotta turvavälit säilyisivät.

Saavutettavuuden kannalta on tärkeää, että videot ovat myös tekstitettyjä tai sisältö kirjoitettu auki postaukseen/kuvaukseen.

Vältä videossa vilkkuvia gifejä ja tarroja, sillä ne voivat aiheuttaa mm. migreeniä. Katsojalla täytyy olla aina myös mahdollisuus pysäyttää liikkuva kuva.

Vuoden 2020 syksystä lähtien kaikkien julkista rahoitusta saavien organisaatioiden (mm. STEAn rahoitus) tulee tarjota verkkosivujensa video- ja audiosisällöille tekstitykset EU:n saavutettavuusdirektiivin mukaisesti. Mikäli videoiden ja/tai audioiden sisältö käy muilla tavoin esille tekstimuodossa verkkosivuilta, ei tekstityksiä tarvita.

Saavutettavuusdirektiivin käytäntöön soveltaminen perustuu Suomessa WCAG 2.1. eli Web Content Accessibility Guidelines -ohjeistukseen. Se on yleisesti käytössä monien maiden lainsäädännön saavutettavuusvaatimusten perustana.

Saavutettavuusvaatimusten mukaan kaikki videolla tai äänitteellä puhuttu merkityksellinen sisältö tulee olla saatavilla tekstimuodossa. Video tulee siis tekstittää samalla kielellä, jolla se on puhuttu. Eli esimerkiksi suomenkielisiin videoihin tekstitys tulee olla saatavilla myös suomeksi.

Normaalien vuoropuhelujen ja puheen tekstityksen lisäksi tekstitetään seuraavat, mikäli ne eivät käy selkeästi ilmi videon tapahtumista:

Kuka on äänessä (esim. [Matti:])

Muut olennaiset äänet, kuten taustamusiikki ja taustalla kuuluva muu äänimaailma (esim. [poliisin sireeni soi] tai [oveen koputetaan])

Someen julkaistavissa vain 24h esillä olevissa videoissa säännöstä voi hieman joustaa tiivistämällä sanoma tekstiin. Internettiin jäävissä videoissa tekstitys täytyy olla saatavilla viimeistään 14 päivän kuluttua videon julkaisemisesta.

YouTubessa voi käyttää YouTuben omaa tekstitystyökalua. Muihin medioihin on parasta luoda tekstitykset .srt-tiedoston muodossa. Voit lukea .srt-tiedostojen luomisesta täältä (englanniksi):
<https://www.3playmedia.com/blog/create-srt-file/>

Lue ja katso lisää

Hyvä visuaalinen opas: <https://digiportaati.fi/mobiilikuvaus-opas/>

mm. tuote-, tutoriaali- ja selfiekuvaamiseen, editoinnista ja kuvausvälineistä.

Pikakurssi kännykkäkuvaajalle:

<https://yle.fi/uutiset/3-8134483>

GoSome 5 vinkkiä:

<https://gosome.fi/blogi/mobiilivideon-kuvaaminen/>

Yrittäjät.fi 15 vinkkiä:

<https://www.yrittajat.fi/uutiset/641352-nain-onnistut-somevideon-kuvaamisessa-15-vinkkia-laadukkaampaan-lopputulokseen>

Digi-kuva-lehti:

<https://digi-kuva.fi/kamerat/kannykkakamerat/kannykkakuvaajan-nikseilla-parempia-kuvia>

Someliontti-videot:

https://www.youtube.com/channel/UCEBsXM_BDWt-Yb8HVHuWALg

Ikuiset muistot-videot:

<https://www.youtube.com/channel/UCDHRLEBehZQqaT9edDfgyHw>

Oppaan on koonnut Suomen Punaisen Ristin Järjestöjen monikielisen ja monikanavaisen koronaviestinnän koordinaatiohanke.